

שאלה: מדוע שומעים אנו כי לפעמים בעלי תשובה נתקלים בבעיות שונות בהמשך דרכם, שלא היו להם כך בתחילת חזרתם בתשובה?

תשובה: רב צדוק הכהן טיפל בשאלה זו. בספרו "רסיסי לילה" (תחילת פסקא מא) עונה כי בתחילה ה' עוזר לאדם בתורת מתנה, גם בלי השתדלותו של האדם. כך היה אצל אברהם אבינו שהקב"ה הופיע עליו ודיבר אל לבו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך. ואברכך ואגדלה שמך" (בראשית יב, א-ב). אבל תיכף אחר כך נעלם אור זה ... "ויהי רעב בארץ" (בראשית יב, י) וזה לכאורה היפך ההבטחה? רק כך הוא המידה בהנהגת ישראל. בתחילה השם יתברך מקרב מאד ומאיר בלב הרבה. ואחר כך מתרחק ומניח האדם לעצמו שיוכל להתקרב מעצמו כדי שיהיה נקרא על שמו שהוא קירב את עצמו:

וביעקב אבינו נאמר "והנה אנכי עמך ושמרתך בכל אשר תלך, והשיבותיך אל האדמה הזאת, כי לא אעזבך עד אשר עשיתי את אשר דברתי לך" (בראשית כח, טו). ונראה מזה כאילו אחר כך [כן] יעזבנו? [אחר שישלים בואו חזרת לארץ ישראל]. והרי לכאורה אין זו הבטחה טובה? אבל באמת גם זו הבטחה טובה, כי העזיבה אחר כך היא הכרחית בהנהגת העולם הזה הדומה ללילה, והעדר הארה הברורה, רק כל ימיו [של האדם] בנסיונות. וזה נקרא "עזיבה" כמו שכתוב בחזקיהו (דברי הימים-ב לב, לא) "עֲזְבוּ האלוהים לנסותו, לדעת כל בלבבו". [עכ"ל ר' צדוק לענינו].

וחזר על כך הרב צדוק (בספר "פרי צדיק", בשלח, אות א) "זוה שכתב (בספר הרוקח) 'אין חוזק כחוזק החסידות בתחילתו', כי על ידי האור הגדול בוער בלבו חשק ורצון לקדושה בכל תוקף ועוז. אך האור הזה הוא רק לפי שעה, כדי שיראה האדם שיש אור אלהותו יתברך בעולם. ואחר כך נתעלם ממנו אותו האור ורואה האדם כל מה שפעל ועשה נגד רצון השם יתברך בכל הזמנים שעברו עליו. ואז נשבר לבו בקרבו ולא נשאר בו רוח, ומתפלל להקב"ה בכל לבו ושב בתשובה שלמה. וזהו כמו תפלה לדוד שאמר 'לב טהור ברא לי אלוהים'.

סוף הדבר, הקב"ה אינו נוטש את האיש בעל התשובה. אלא כמו אב המחנך את בנו התינוק ללכת, בתחילה נותן לו יד ופוסע עמו פסיעה אחר פסיעה. אבל אחר כך מתרחק ממנו לחדר אחר ורואה דרך הדלת כיצד העולל הזה מתאמץ ללכת בכוחות עצמו. ואפשר כי פעם או פעמיים יפול הפעוט על פניו. אבל יקום ויתאמץ שוב לפסוע בכוחות עצמו. עד שיתאמן היטב ויצליח בזה. ומה שהאב הסתלק והשאיר את הבן שיתמודד לבד, אפילו אם נכשל שוב פעמיים או שלוש, הכל היה לטובת התינוק כדי שישגי מיומנות. ולעניינו, כדי שבעל התשובה יקבל שכר שלם על השתדלותו, גם בלי עזרת דחיפה מלמעלה.